

Virksomhedsplan

Glyngøre Vuggestue og Børnehave

2016-2018

Glyngøre Vuggestue og Børnehave, Kirkestræde 12, Glyngøre

Historik om Glyngøre Vuggestue og Børnehave:

Glyngøre Vuggestue og Børnehave er en privat vuggestue og børnehave med børn fra 0 til 6 år. Glyngøre Vuggestue og Børnehave var indtil 2010 en selvejende børnehave, som blev drevet for kommunale midler. Afdelingen i Kirkestræde blev bygget i 1967 for penge, der var skænket af Glyngøre Fiskeindustri, Morsø Sparekasse og overskud fra Borger- og Håndværkerforeningens byfester.

I 2010 besluttede bestyrelsen for Glyngøre Børnehave at oprette en vuggestue med 12 pladser. Dette var kun en mulighed, hvis børnehaven overgik til privat driftsform.

Institutionens inde og ude areal:

Glyngøre Vuggestue og Børnehave er indrettet som 400m²
en traditionel børnehave og vuggestue.

Den har en stor legeplads, der er delt op i en 3000m²
børnehaveafdeling og en vuggestueafdeling.

Legepladsen er indrettet med sandområde, legehuse, bålplads, rutsjebane, balancebomme, cykelområder, frødam, beplantning, som giver mulighed for små aflukkede rum, fliseområde med borde og bænke og træer at klatre i.

Kombineret værksted og skur 49 m²

Antal børn:

Vuggestue: 0- 2,11 år:

Gennemsnitlig antal børn i 2014: 11,33

Gennemsnitlig antal børn i 2015: 13,17

Børnehave: 2,11 år indtil skolestart.

Gennemsnitlig antal børn i 2014: 37,31

Gennemsnitlig antal børn i 2015: 32,31

PERSONALE:

Leder:

Lisbeth Rønn Olesen

Stedfortræder

Hanne Bentsen Høgedal

Afdelingsleder:

Charlotte Kristiansen

Pædagoger

Mariann Ø. Sørensen

Ulla Andersen

Kirsten Wager

Pædagogmedhjælper

Winnie Christensen

Pedel

Harry Bundgaard

Andet

Institutionen modtager skiftende studerende fra seminariet, elever i skolepraktik samt personer i tre måneders jobtræning eller fire ugers virksomhedspraktik.

Glyngøre Vuggestue og Børnehave

Glyngøre Vuggestue og Børnehave ligger centralt placeret midt i byen tæt ved skov og strand. Vi har et stort hus med en vuggestueafdeling og en børnehaveafdeling. Der er en stor legeplads, som er opdelt, så vuggestuen har deres egen legeplads. Der er muligheder for mange aktiviteter både ude og inde.

Vi lægger vægt på at have et tæt samarbejde med forældrene om barnet.

Vi prioriterer modtagelse af nye børn og forældre, så de føler sig trygge og velkomne.

Det er vigtigt, at forældrene ved, at der bliver taget hånd om deres barn.

I vuggestuen prioriteres det højt, at der er god tid til at tage imod nye børn og forældre, så vi får kendskab til barnets vaner og behov. Når børnene skal i børnehaven fra vuggestuen er der en glidende overgang, hvor barnet langsomt køres ind i børnehaven. Forældrene tilbydes en samtale, inden barnets start i børnehaven.

For at lette overgangen fra dagpleje til børnehaven samarbejder vi med dagplejen, der besøger børnehaven jævnligt, og der tilbydes forældrene en samtale, inden barnet begynder i børnehaven. Inden barnet skal i skole er der samtale med forældre og børnehavens personale om barnets skoleparathed.

Personalet fra børnehaven har en overleveringssamtale med skolen lige før skolestart.

For at lette overgangen fra børnehaven til skole er der et tæt samarbejde.

Vi tager ved samtalerne udgangspunkt i Skive Kommunes oplæg til "De gode overgange".

I gruppetid er børnene delt op efter alder, og vi laver aktiviteter, der tager hensyn til alder og udviklingstrin. I vores aktiviteter kommer vi bl.a. omkring følgende temaer:

Personlige kompetencer, sociale kompetencer, lige udviklingsmuligheder, fællesskaber, sundhed krop, kost og bevægelse, natur og naturfænomener, miljøbevidsthed, forskellige kulturelle udtryksformer og værdier og sproglige udtryksformer.

Vi tager afsæt i barnets styrkesider og lægger vægt på, at barnet respekteres som individ i fællesskabet. Vi arbejder ud fra anerkendende relationer og hjælper barnet med at løse konflikter ved at se på hændelsen ud fra barnets perspektiv.

I det pædagogiske arbejde indgår vores unikke placering tæt ved skov og strand, og vi drager fordele af de muligheder, det giver os. Vi tager udgangspunkt i de fire årstider, og vi lægger vægt på at børnene får indblik i årets gang i naturen.

Vi opholder os meget ude og er ofte på ture til skoven eller stranden, hvor fantasi, fortælling og respekt for naturen er en vigtig del af den pædagogiske praksis.

Vi lægger stor vægt på leg og bevægelse og Vuggestuen og Børnehaven blev derfor i 2015 DGI - certificeret, hvilket betyder, at vi i dagligdagen med børnene arbejder med at skabe glæde og begejstring for fysisk aktivitet, så børnene får positive oplevelser ved leg, idræt og bevægelse.

Visioner og værdigrundlag for Glyngøre Vuggestue og Børnehave:

Selvom vi i 2014 pga. faldende børnetal måtte lukke Skovhuset og nu er samlet på et sted, ønsker vi at lave et attraktivt tilbud for børnefamilier i Glyngøreområdet, hvor vores fantastiske beliggenhed tæt ved skov og strand udnyttes i det pædagogiske arbejde både i vuggestuen og børnehaven. Vi ønsker at blive kendt som en natur- og bevægelsesbørnehaven

Værdier for:

Arbejdet med børnene:

Nærvær er et nøgleord for vores samvær med børnene. Personalet skal være troværdigt, vise engagement, kunne leve sig ind i barnets situation og se barnets ressourcer. I vores samvær vægter vi det gode humør højt. For at skabe de bedst mulige udviklingsbetingelser for børnene, skal personalet være fagligt engagerede, kreative, vise arbejdsglæde, tage udgangspunkt i det enkelte barns udviklingstrin og kunne respektere børnenes forskelligheder.

Vi lægger vægt på, at barnet lærer at indgå i et fællesskab, og at der skabes muligheder for at udvikle venskaber.

Forældresamarbejdet:

Vi tilstræber, at samarbejdet med forældrene bygger på gensidig tillid og respekt for hinanden. For at skabe en tryk hverdag for barnet, er det vigtigt, at der foregår en åben og ærlig dialog personale og forældre imellem.

Personalesamarbejdet:

For at skabe trygge rammer for børn forældre og personale er det vigtigt, at personalet fungerer optimalt sammen.

Troværdighed, åbenhed, fleksibilitet, udvikling og humor er vigtige værdier i vores personalesamarbejde.

Det indebærer, at vi er ærlige og loyale over for hinanden, respekterer hinandens forskelligheder og at ord og handling hænger sammen.

Vi lægger vægt på, at man er ansvarsfuld, fleksibel og en del af et arbejdsteam, som skal løfte arbejdsopgaver sammen. Man skal vise engagement og udvikle sig fagligt og personligt. Sidst men ikke mindst skal man gå til arbejdsopgaverne med en positiv indstilling og en god portion humor.

Traditioner:

Af traditioner kan nævnes:

Fastelavnsfest

Virksomhedsbesøg i foråret for den ældste årgang

Bedsteforældredage maj/juni

Sct. Hans bål juni

Afslutningsfest for de ældste børn i juni

Arbejdsaften i august/september

Emne om høst/bondegården september

Mørkning november

Julehygge i december

Hele december er der besøg af nisser og "Snothas"

Lige før juleferien er der julefrokost for børnene og kirkegang i Glyngøre Kirke

Hvert år er vi tilmeldt Skive- og omegnsteater forestilling for de to ældste børnehavergrupper

Kunstnermåned i maj med optræden for forældre, bedsteforældre, dagpleje og skole.

Børnene og personalets forudsætninger:

For at give det bedst mulige læringsmiljø arbejder vi med aldersopdelte grupper.

Vi har en vuggestuegruppe med 12 børn. Der er tre børnehavergrupper: Myregruppen med de 3-årige, Krabbegruppen med de 4-årige med og Rævegruppen med de 5 - 6-årige.

Vi er en personalegruppe, der har stor pædagogisk erfaring og mange forskellige kompetencer som udnyttes i arbejdet med børnene.

Personalet har dygtiggjort sig med forskellige former for videreuddannelse: diplomuddannelser i ledelse og pædagogik, motorikuddannelse, sprogkursus, forskellige kurser i natur, musik og marte meo samt praktikvejlederuddannelse.

Personalegruppen er udviklingsorienteret og ønsker fortsat at dygtiggøre sig gennem kurser og videreuddannelse.

Børn med særlige behov.

I arbejdet med børnene er vi opmærksomme på, at der er børn, der har brug for ekstra omsorg. I samarbejde med forældrene støtter vi op om barnets udvikling og ved fælles indsats, forsøger vi at hjælpe barnet.

På personalemøder taler vi om, hvordan børnene har det, og om de trives. Hvis der er anledning til bekymring, giver vi barnet ekstra opmærksomhed i form af iagttagelser og undersøgelser, der viser personalet hvilken indsats, der er påkrævet over for barnet. Hvis børnehavens personale ikke selv har de ressourcepersoner, der skal til for at løse problemerne, kan vi få hjælp og støtte af f.eks. talepædagog, psykolog og ergo- og fysioterapeut. Dette sker altid i samråd med forældrene.

Vuggestuens og Børnehavens samarbejdspartnere:

Ud over samarbejde med forældre, dagpleje, skole og SFO kan nævnes følgende samarbejdspartnere:

PPR, talepædagog, psykolog, fysio- og ergoterapeuter, børne- og familieforvaltningen. Desuden samarbejder vi med VIA University, Viborg (pædagoguddannelsen).

INDSATSOMRÅDER 2012 - 2015

I 2012 – 2015 valgte vi at sætte fokus på følgende områder:

SPROG

MÅL:

At udvikle barnets sproglige evne, så det får lyst til at kommunikere og bruge sproget i socialt sammenspil med børn og voksne

At barnet kan genfortælle hændelser og fortælle om egne oplevelser

At barnet kan svare meningsfuldt på spørgsmål om hvorfor, hvem og hvad

At barnet kan håndtere problemer og konflikter ved hjælp af sproget

STATUS:

Vi har arbejdet med dialogisk læsning og læseleg

Vi har brugt kommunens digitale materiale til sprogtestning af 3-årige og 5-årige børn

Vi sprogtester alle 3-årige og 5-årige børn

Vi har deltaget i kursus vedr. brug af det digitale sprogtestmateriale

Vi har deltaget i kursus ”Hit med lyden”

Vi arbejder med sproget, når vi har sang og musik

Vi har arbejdet med rim og remser

Vi har arbejdet med skriftsprog

Vi har fortsat fokus på børns sproglige udvikling.

FÆLLESKABER/ FRI FOR MOBBERI:

MÅL:

Vi ville sætte fokus på inklusion og børnefælleskaber, respekt for hinanden og hinandens forskelligheder

STATUS:

Vi har arbejdet med ”Fri for Mobberi”, et materiale, der tager udgangspunkt i fire værdier: tolerance, respekt, omsorg og mod.

Personalet har deltaget i kursus om brug af materialet.

Vi har sammen med børnene lavet vores egne værdier (Kaj og Andrea regler) et sæt regler for, hvordan man behandler og omgås hinanden.

TILPASNING TIL DET FALDENDE BØRNETAL

MÅL

Glyngøreområdet har fra 2012-2015 oplevet et fald i børnetal på børnehaveområdet fra en årsnorm i 2012 på 56,36 til en årsnorm i 2015 på 32,31. Bestyrelsen har i hele perioden arbejdet med flere muligheder for, hvordan man kunne tilpasse de fysiske rammer til de aktuelle børnetal.

Der var et ønske om at samle hele institutionen i Skovhuset.

STATUS

De to børnehaveafdelinger blev slået sammen op til sommerferien 2014, og pr. 1. november 2014 måtte bestyrelsen opgive Skovbørnehaven og flytte permanent i bygningerne i Kirkestræde.

Derudover er der blevet reduceret i personalestaben, 3 medhjælperstillinger pr. 1. august 2014 og en pædagog på 30 timer 30. juni 2015. Derudover er tre pædagoger reduceret i timetal fra 37 timer til 30 timer om ugen.

Glyngøre Børnehave består nu af en børnehaveafdeling og en vuggestueafdeling. Der arbejdes på at skabe bedre rammer for børnehaveafdelingen.

Lærings syn:

Børn er medskabere af egen læring gennem aktiv handling i forhold til sig selv og i samspil med andre.

Der er sket en læring, når barnet kan noget, som det ikke kunne før.

Læring finder sted direkte eller indirekte, både når barnet er alene, og når det er sammen med andre.

Læring sker gennem leg, undervisning, pædagogisk tilrettelagte aktiviteter og i andre hverdagssituationer og rutiner. Børns læring skal ses i et dobbelt perspektiv. På den ene side handler børns læring om det enkelte barns individuelle forudsætninger, dets egne interesser, behov og rettigheder. På den anden side er der de forventninger og krav om blandt andet social forståelse, som barnet møder og senere vil møde i sin opvækst. De to perspektiver skal ikke ses som modsætninger. Den pædagogiske udfordring er at sammentænke dem. De pædagogiske aktiviteter og rutiner skal tilgodese såvel børnenes egne perspektiver som de almene og generelle forventninger, der set fra et samfundsperspektiv stilles til børnene, og som hjælper med at bygge bro til børnenes videre færd til skolen, SFO-en og fritidslivet.

De voksne skal skabe udviklende læringsmiljøer med udgangspunkt i gruppens og det enkelte barns kompetencer. De voksne skal være gode rollemodeller, sørge for et trygt socialt samspil, skabe helhed i barnets hverdag og give plads til fordybelse og eksperimenter.

TEMAER I VUGGESTUEN

Personlige kompetencer:

Hvad vil vi opnå/styrke: Styrke barnets selvværd og selvtillid, så barnet bliver selvhjulpen.

Hvad skal der til (pædagogiske principper): At de voksne tilgodeser det enkelte barn og tager individuelle hensyn til børnene. At de voksne er troværdige lyttende og støtter børnene i egne valg.

Hvad gør vi (midler metoder): Synliggør børnene overfor hinanden. Roser og støtter barnet. Barnet deltager i daglige aktiviteter. Barnets mappe.

Dokumentation: Tage billeder, skrive dagbøger. At børnene er glade og trygge og tør at udfordre sig selv.

Evaluering. Personalets iagttagelser, evaluering på personalemøder, forældresamtaler.

Sociale kompetencer.

Hvad vil vi opnå/styrke: At barnet lærer at være en del af et fællesskab og lærer at respektere og have respekt for andre. At barnet lærer at danne venskaber.

Hvad skal der til (pædagogiske principper): At de voksne sætter rammerne for samværet. At de voksne giver børnene rum og plads. At børnene lærer at vente på tur. At de lærer at rydde op. At de voksne er et skridt foran og kan guide barnet. Give plads til legen.

Hvad gør vi midler / metoder: At lære barnet at sige fra, at lære at vente på tur, at lære at lytte til hinanden. Nærværende voksne, der kan guide børnene i legen og samværet med hinanden.

Dokumentation. Dagbøger og billeder af dagligdagen. At børnene er glade for at være sammen, og at der sker en social udvikling.

Evaluering. Personalets iagttagelser og evaluering på personalemøder, forældresamtaler.

Sprog:

Hvad vil vi opnå: At udvikle barnets sprog, så det er i stand til at give udtryk for følelser og behov og kan kommunikere med andre. At de sprogligt bliver i stand til at indgå i sociale sammenhænge.

Hvad skal der til (pædagogiske principper): At de voksne sætter ord på handlinger og oplevelser. At de voksne er aktivt lyttende og nærværende.

Hvad gør vi (midler og metoder): At tale **med** barnet, sang, rim og remser, læse bøger, lytte til barnet, sætte ord på handlinger, mange gentagelser, barnets mappe.

Dokumentation: Foto, dagbog, børnene udvikler sig sprogligt.

Evaluering: Iagttagelser, evaluering på personalemøder, TRAS, forældresamtaler.

Krop og bevægelse:

Vuggestuen blev i 2015 DGI-certificeret og har udarbejdet en bevægelsespolitik for Vuggestuen.

BEVÆGELSESPOLITIK FOR VUGGESTUEN:

Vision:

At de voksne bruger bevægelsespolitikken i dagligdagens aktiviteter.

At vi altid har bevægelsespolitikken med, når der planlægges aktiviteter.

At bevægelsespolitikken afspejler sig i den fysiske indretning inde og ude

Værdigrundlag:

At skabe bevægelsesglæde og forståelse for egen krop.

At styrke børnenes grundmotorik.

At børnene opnår fortrolighed og glæde ved at bevæge sig i naturen.

Bevægelsespolitikens formål:

At styrke det enkelte barns grundmotorik.

At styrke fælleskabsfølelsen.

At det skal være sjovt at lege.

Succeskriterier:

At vi kan se barnet udvikle sig motorisk og mestre nye udfordringer.

At børnene viser glæde ved motorisk udfoldelse.

Indsatser:

At støtte barnet i selv at klare motoriske udfordringer og opfordre dem til at prøve nye udfordringer og overskride grænser.

At barnet får tid til at klare udfordringer (kravle op og ned af stole, selv tage tøj på, spise selv osv.)

At bruge legepladsen meget, hvor der er mulighed for at børnene bliver udfordret motorisk og sansemotorisk.

At tilrettelægge hverdagen så barnet bliver præsenteret for mange forskellige materialer.

Dokumentation/evaluering:

At børnene selv tager initiativ til aktiviteter, vi har øvet og leget.

At vi kan se, at der sker en udvikling for det enkelte barn.

Forankring/opfølgning:

Bevægelsespolitikken evalueres 4 gange om året: februar, maj, august, november.

Punkt på stuemøde: sker der en udvikling med det enkelte barn?

Samarbejdspartnere:

Forældre

Fysioterapeut

Børnehaven

Tilrettelægge hverdagen, så barnet bliver præsenteret for mange forskellige materialer (bage, male, lege med vand, sand, mudder og lignende).

Natur og naturfænomener:

Vuggestuen ligger tæt på skov og strand. Vi prioriterer derfor højt at gøre brug af de unikke omgivelser i vuggestuens hverdag.

Hvad vil vi opnå: At børnene får respekt og glæde ved naturen. At de bliver nysgerrige og undersøgende.

Hvad skal der til (pædagogiske principper): Vi vægter udelivet højt. Børnene er så vidt det er muligt ude hver dag. Børnene bliver præsenteret for de muligheder, naturen i nærmiljøet byder på.

Hvad gør vi (midler og metoder): De voksne skærper børnenes opmærksomhed for naturen og naturfænomener. På ture til skov og strand skal der være tid og mulighed for fordybelse og forundring over de ting, vi ser.

Vi snakker med børnene om vejret og de skiftende årstider. Børnene får mulighed for at bruge alle sanser, når vi er i naturen (høre, lugte, smage, føle, se).

Dokumentation: Billeder, dagbog . Børnene bliver glade for at være i naturen, og vi kan se, at de er opmærksomme på, hvad der sker i naturen.

Evaluering: Personalets iagttagelser, evaluering på personalemøder, forældresamtaler.

Kulturelle udtryksformer.

Hvad vil vi opnå: At børnene lærer de danske traditioner at kende, årets gang og højtider. At børnene lærer om fantasi og virkelighed, at de får mulighed for at udtrykke sig gennem sang, musik og drama.

Hvad skal der til (pædagogiske principper): Vi vil fejre fødselsdag og højtider. Lave aktiviteter, der passer til de forskellige årstider.

Hvad gør vi (midler og metoder): Vi synger og spiller med børnene, læser og dramatiserer. Vi holder børnenes fødselsdage og pynter op til højtider. Vi fejrer fastelavn.

Dokumentation: Billeder, dagbog. At børnene bliver bevidste om danske traditioner.

Evaluering: Personalets iagttagelser, evaluering på personalemøder, forældresamtaler.

TEMAER I BØRNEHAVEN

Medinddragelse - personlige alsidige kompetencer:

Handler om dannelse og bevidstgørelse af barnets personlighed. Barnets skal kunne mærke egne grænser, kunne sige til og fra og på samme tid indgå som en social del af et større fællesskab.

Børnehavens egne mål:

At tilbyde børnene mange forskellige muligheder for at deltage aktivt og få betydningsfulde sociale og kulturelle erfaringer.

At give plads til, at børnene udfolder sig som selvstændige stærke og alsidige personer, der selv kan tage initiativ.

At skabe mulighed for at børnene oplever sig som værdifulde deltagere i og medskabere af et socialt og kulturelt fællesskab.

Forudsætninger:

At vi er imødekommende over for barnets spontane opfordringer og ideer.

At barnet oplever succes og anerkendelse.

At barnet lærer at sige fra (mærke egne grænser) og respektere, når andre siger fra (mærke andres grænser).

At barnet bliver en del af fællesskabet og børnehavens kultur.

At vi skaber rum for at udvikle venskaber.

At vi møder barnet på barnets præmisser.

At skabe trygge rammer

At vi støtter barnet i at realisere egne valg

At barnet bliver selvhjulpent

At vi ser barnet.

At barnet sætter spor i børnehaven.

Konkretisering:

Vi er åbne overfor de ideer barnet byder ind med, og i vores planlægning tager vi udgangspunkt i de ideer og behov, barnet har.

Vi er nærværende og engagerede voksne, der ser barnet der, hvor det er. F. eks. hvis et barn har svært ved at komme ind i legen, forsøger vi at hjælpe barnet ind i fællesskabet ved at gøre barnet attraktivt i de andre børns øjne eller kommer med forslag til, hvordan de kan blive en del af legen.

Vi opfordrer barnet til at sige fra, hvis vi kan se, at det overskrider barnets grænser.

Vi viser barnet mange forskellige kulturelle værdier gennem det, vi laver, måden vi spiser på, den dagsrytme vi har, årets traditioner og ved omgang med mange forskellige børn og voksne.

Vi giver rum og mulighed for, at børnene kan lege med dem, de har lyst til i løbet af dagen, og at der er ro og tid til fordybelse i legen.

Vi tilrettelægger aktiviteterne ud fra det udviklingstrin, barnet er på. Vi arbejder f.eks. i aldersopdelte grupper om formiddagen. Barnet bliver også en del af en gruppe i en større gruppesammenhæng.

Vi opfordrer til, at forældre/dagpleje kommer på besøg sammen med barnet inden børnehavestart. Barnet bliver tilknyttet en eller to primærvoksne, som er ekstra opmærksomme på barnets vaner og behov. Ligeledes gør vi meget ud af, at barnet bliver trygt ved at færdes i og omkring børnehaven.

Vi ser og hører det enkelte barn og tager udgangspunkt i barnets ressourcer frem for fejl.

Vi bakker op om barnets initiativer, og vi opfordrer til, at barnet kommer med ideer.

Vi opfordrer barnet til at løse konflikter, selv klare af- og påklædning, vaske hænder, tage af bordet og mange andre praktiske gøremål.

Vi er gode rollemodeller for børnene, opmuntrer, roser, er engagerede, har indlevelsessevne m.m.

Vi opfordrer til, at barnet siger godmorgen og farvel hver dag, og vi viser interesse for barnets hverdag uden for børnehaven ved at spørge ind, hvis det f.eks. har været til tandlæge dagen før. Vi anerkender og respekterer barnets følelser.

Vi hænger barnets produkter op i børnehaven, ligesom billeder og barnets navn præger udsmykningen i børnehaven. Barnets bog er en fortælling om barnets tid i børnehaven, og der fortælles historier om "gamle børn". På den måde bliver børnene en del af børnehavens historie/kultur.

Vi ændrer/tilretter planlagte aktiviteter, når børnene byder ind med noget, der er relevant.

Vi giver os tid til nærvær og fordybelse.

Lige udviklingsmuligheder – sociale kompetencer

Handler om barnets evner til at indgå i fællesskaber, at kunne føle og udtrykke empati, vise respekt og ansvarsfølelse over for andre og kende til demokratiske værdier.

Børnehavens egne mål:

At sikre, at børnene anerkendes og respekteres som de personer, de er, og oplever, at de hører til.

At børnene oplever tryghed og tillid i deres relationer til både børn og voksne og andre børn i børnehaven uden mobning og drillerier, og hvor ingen holdes udenfor.

At børnene inddrages og opmuntres til at være aktive deltagere i fællesskabet. At de lærer at samarbejde med andre og deltage i demokratiske beslutningsprocesser.

Forudsætninger:

At vi gør os umage med at lære det enkelte barns vaner og behov at kende.

At vi støtter og opmuntrer barnet i at realisere egne valg.

At vi så vidt muligt imødekommer barnets spontane opfordringer og forskellige ideer

At vi tager individuelle hensyn og stiller individuelle krav under hensyntagen til gruppen.

At børnene har lov at sige fra.

At barnet tilknyttes faste voksne/primærpædagoger.

At de voksne er tydelige og nærværende, gode rollemodeller, der gør det, de siger, og som giver børnene handlemuligheder.

At voksne og børn respekterer hinandens forskelligheder.

At vi opfordrer børnene til at hjælpe hinanden.

At vi opfordrer børnene til at lytte til hinanden

At børnene føler, at børnehaven er deres sted.

At børnene inddrages i børnehavens gøremål.

At børnene har medansvar og medindflydelse på hverdagen i børnehaven

At børnene lærer at løse og håndtere konflikter.

At børnene lærer at være en del af børnehavens fællesskab/ en stor gruppe.

Konkretisering:

At vi som voksne giver udtryk for, at vi har noget sammen med barnet, der betyder noget. F. eks. når der laves aftaler med barnet om aktiviteter, at aftalerne overholdes, og at tingene bliver gjort færdige.

At vi siger goddag og farvel til barnet og viser, at vi ser dem.

At vi spørger til/viser interesse, når barnet kommer fra weekend og ferie eller har været til tandlæge eller på besøg.

At vi ser og snakker med barnet om de ting og de aktiviteter, de laver i børnehaven uanset udviklingstrin og formåen.

At vi, når vi arbejder i grupper, lærer at lytte til hinanden og kan acceptere, at nogen er bedre til at udtrykke sig end andre.

At børnene har ret til at sige fra, hvis de er usikre og bange i f.eks. svømmehal og hal og over for andre børn, men også bliver hjulpet på vej.

At de voksne som rollemodeller viser, at vi accepterer forskelligheder hos hinanden.

At barnet får et tilhørsforhold i børnehaven ved at tilhøre en gruppe med en bestemt voksen. De mindste Myrer, mellemgruppen Krabber og de ældste Ræve.

At man hver dag samles i sin gruppe, og man snakker om, hvad man skal lave, og hvem der evt. ikke er der.

At børnehavens hverdag har faste rutiner og en vis forudsigelighed, som er med til at gøre børnene trygge.

At den voksne er nærværende og har blik for børnenes forskellige behov. Eks. et barn er ked af det, og den voksne ser, at barnet har brug for mere voksenkontakt den dag end andre børn.

At vi sætter ord på følelser.

At vi igennem dialog støtter børnene til at løse konflikter.

At vi ved at lytte til barnet viser, at det er ok at have forskellige meninger, og man har lov at sige fra.

At vi som voksne hjælper børnene til efter en konflikt at komme videre.

At børnene hjælper til med praktiske opgaver i børnehavens hverdag f.eks. skære frugt, dække bord, ordne vasketøj, rydde op osv.

At børnene lærer at hjælpe hinanden. Eks. de største børn hjælper de små med påklædningen.

At vi som voksne fortæller børnene, at de er vigtige, betydningsfulde for fællesskabet, og vi regner med dem. Eks. give dem opgaver, der skal løses. Give udtryk for, at man har savnet dem, når de har været fraværende.

At de voksne i deres væremåde over for hinanden og børnene viser, at de er en del af fællesskabet. Eks. den måde man taler til hinanden på, at man er en aktiv medspiller i børnehavens hverdag både over for børn og voksne. At man hjælper hinanden.

At børnene efter alder og udviklingstrin bliver gjort opmærksomme på, hvilke følger deres handlinger har haft eller vil få.

At børnene efter alder og udviklingstrin fastholdes i egne beslutninger.

At børnene gennem aktiviteter i grupper lærer, at man er en del af en større gruppe, hvor der tages hensyn til andre, og hvor man ikke altid kan få lov at bestemme.

Børnehaven blev i 2015 DGI certificeret og har udarbejdet en bevægelsespolitik for børnehaven.

Børnehavens bevægelsespolitik:

<p>Vision (hvad vil I gerne se, der er sket efter f.eks. 3 år?)</p>	<p>At børnehaven er indrettet optimalt for fysisk udfoldelse. At grundmotoriske lege bliver en del af børnenes legemønstre. At vi bruger legene bevidst og skaber et fællesskab børnene imellem. At børnene synes, det er sjovt at bevæge sig.</p>
<p>Værdigrundlag (Hvilke værdier ønsker I at bygge på) Nævn gerne 3 konkrete værdier</p>	<p>At det styrker fællesskabet At det er sjovt at bevæge sig At vi bruger bevægelse som en del af inklusion</p>
<p>Bevægelsespolitikens formål (hvorfor sætter I idræt, leg og bevægelse i gang?)</p>	<p>for at styrke og udvikle børns motoriske udvikling og at børnene fremadrettet bliver glade for fysisk udfoldelse også set i forhold til sundhed</p>
<p>Succeskriterier (målbare og konkrete)</p>	<p>At de selv går i gang med aktiviteter At de udvikler sig motorisk og tør at udfordre sig selv</p>
<p>Indsatser (hvordan vil I opnå det?) Gerne konkrete handlinger</p>	<p>Indrette ude og inde så det giver mulighed for fysisk udfoldelse Navngive steder så det opfordrer til en bestemt fysisk aktivitet Løbebane, koldbøttehøjen, klatretræet, snurre rundt gyngen, balcesteder m.m.</p>
<p>Dokumentation/evaluering (hvordan måler vi den indsats, vi beskriver?) – Gerne i relation til succeskriterierne</p>	<p>Billeddokumentation, observationer af børns udvikling, observere om børnene bruger det vi har sat i gang og om de udfordrer sig selv</p>
<p>Forankring og opfølgning – f.eks. fast punkt på personalemøder</p>	<p>Evaluerer på personalemøder 4 gange årligt om vi lever op til vores bevægelsespolitik. Sætter vi aktiviteter i gang.</p>
<p>Samarbejdspartnere</p>	<p>børnefys., idrætshallen, skolen, andre børnehaver, seminarier</p>

Sundhed - krop, kost og bevægelse

Handler om kropsbevidsthed, kropssprog som udtryksmiddel og social forståelse. Krop og bevægelse som tilgang til forståelse af barnets omverden samt erkendelse af en sund krop. Krop og bevægelse er både fysiologisk og sanseligt.

Børnehavens egne mål:

At børnene oplever glæde ved/accept af og forståelse for deres egen krop og oplever glæden ved at være i bevægelse.

At det i børnehaven er muligt at styrke børnenes sundhed, blandt andet med fokus på ernæring, hygiejne og bevægelse.

At børnene med alle sanser tilegner sig den fysiske, kulturelle og sociale omverden.

Forudsætninger:

At barnet føler glæde ved at bruge kroppen.

At barnet accepterer sin egen krop.

At barnet får kropsforståelse.

At vi har en kostpolitik.

At vi giver børnene gode vaner i forhold til hygiejne.

At vi har fokus på udeliv.

At børnene færdes i et miljø, hvor der er mulighed for bevægelse og sansning.

At børnene får mulighed for at opleve forskellige rum.

At børnene tilegner sig gældende adfærdsnormer i de forskellige sociale rum.

Konkretisering:

Vi indretter miljøer, som virker fysisk udfordrende og stimulerende. F.eks. et puderum hvor der er plads til fysisk udfoldelse. Hængekøjer og gynger sættes op forskellige steder på legepladsen, så børnene kan få svingture og snurrerundt ture. Vi gør brug af idrætshallen en gang om ugen, hvor der er plads til forskellige fysisk krævende lege, eller vi bruger byparken til boldspil og andre fysiske lege. Vi har rutsjebaner, kolbøttestativer m.m. på legepladsen, som giver fysiske udfordringer for børnene. Vi har musik, der virker motiverende for fysisk udfoldelse. Vi tager på skov og strandture, hvor vi går på ujævnt terræn, kravler op ad bakker og ruller ned ad bakker og skrænter. Børnene klatrer i træerne, og vi har gode muligheder for udfordringer på cykler.

Vi gør meget ud af at fortælle børnene om vores fysiske forskelligheder, bl.a. når vi har emnearbejde om kroppen og dens funktioner, men også i det daglige, når situationerne opstår. Vi arbejder bevidst med at gøre børnene opmærksomme på at bruge sanserne.

Vi efterlever vores kostpolitik.

Når vi spiser madpakker, taler vi om, hvad der sundt/usundt. De voksne er gode rollemodeller. I vores dagligdag har vi fokus på, hvad der er sundt for kroppen.

Vi har fokus på hygiejne.

Vi gør børnene opmærksomme på at vaske hænder efter toiletbesøg, og inden vi skal spise.

Vi opfordrer børnene til at tørre sig om mund, næse osv., når det er tiltrængt.

Vi har spejle på badeværelserne og opfordrer børnene til at se på sig selv, når de er snavsede.

Vi har fokus på udeliv. Legepladsen er indrettet, så den er motorisk udfordrende. Der skal være træer at klatre i, cykelbaner med kuperet terræn, forskellige former for gynger, kuperet terræn at gå i og forskelligt underlag. Legepladsen skal være motorisk udfordrende indrettet.

Vi gør børnene opmærksomme på den fysiske omverden og naturens mange aspekter og nuancer. F.eks. sol, skygge, dyr, dyreløde, smager på bær, lugter til blomster, skovbund o.a.,

Vi tager ud i forskellige kulturelle rum, f.eks. når vi er på virksomhedsbesøg, busture, besøg hos hinanden, på skolen, plejehjem, bibliotek og teaterforestillinger.

Vi oplever traditioner som fødselsdag, jul, høst m.m.

Vi leger regellege i hallen. Vi finder ud af, at der er regler for opførsel, når man bevæger sig i forskellige arenaer.

NATUR OG NATURFÆNOMENER

Handler om respekt for naturen og at bruge naturen som eksperimentarium for tilegnelse og forståelse af sammenhænge, tal, mængder, rækkefølge m.m. Naturen giver børnene udfordringer følelsesmæssigt, sanseligt, kropsligt og intellektuelt og sprogligt.

Overordnet mål 1.

At børnene udvikler respekt og forståelse for og oplever glæden ved at være i naturen.

Børnehavens egne mål.

At vi opholder os meget ude i naturen.

At de voksne viser interesse og glæde ved naturen.

At vi er opmærksomme på årstidernes skiften og inddrager det i den pædagogiske planlægning.

Konkretisering af målene/ hvordan gør vi?

Vi tilrettelægger aktiviteter, der kan foregå ude.

Vi indretter rum på legepladsen og i skoven, der giver mulighed for at følge naturens gang. F.eks. ved vandhuller, hvor vi følger frøens udvikling fra æg til frø.

Vi iagttager dyr og planter sammen med børnene og viser, hvordan man behandler dyrene og planterne. Der skal være tilgængelig og relevant litteratur og plancher.

Vi opholder os ude i al slags vejr. Hvordan er det, når det stormer, regner, hagler, lyner og tordner? Hvordan skal vi forholde os til det?

Vi indsamler viden og genkender navne på dyr og planter. (Børnene føler glæde ved genkendelse).

Overordnet mål 2.

At børnene lærer naturen at kende med alle sanser og oplever den som kilde til rum for leg, oplevelse, udforskning og viden.

Børnehavens egne mål.

At bruge alle sanser.

At eksperimentere med naturens materiale.

At de voksne er inspirerende og interesserede rollemodeller.

Konkretisering af målene/ hvordan gør vi?

Vi opfordrer til at bruge alle sanser, når vi er ude i naturen: lytte til vindens susen i trætoppene, bølgebrus, fuglesang, dufte til blomster, duften af ræv, saltvand, tang m.m. Mærker om naturens materialer er hårde, bløde, ru, kolde, varme, våde, tørre m.m. Ser efter dyrespor, dyreekskrementer og bladenes skiftende udseende.

Vi sår, høster og tilbereder af naturens egne produkter.

Vi sætter fuglekasser og foderbrætte op og fodrer fuglene om vinteren, så vi kan iagttage fuglelivet.

Vi indretter legepladsen, så der kan eksperimenteres med vand, ild, jord og luft.

Vi opfordrer til leg i form af gemmeleg bag træerne, bygger huler, snitter, fortæller fantasifulde historier om, hvad der lever i skoven m.m.

Overordnet mål 3.

At børnene tilegner sig mange forskellige erfaringer med natur, naturfænomener og miljø.

Børnehavens egne mål.

At vi opholder os i mange forskellige rum i naturen.

At vi gør børnene opmærksomme på forskellige naturfænomener.

At vi gør børnene opmærksomme på naturen som ressourcekilde.

At gøre børnene miljøbevidste.

Konkretisering af mål/ hvordan gør vi?

Vi tager på ture til gran- og løvskove, strand, lyngbakker, marker, bondegård m.m.

Vi inddrager vejret/årstiderne i aktiviteterne med børnene. F.eks. ser vi på lyn, regnbuer, frost, tøj, stille vejr, blæst osv.

Vi inddrager naturen i maden, samler bær m.m. Vi laver projektarbejde om bondegården og høsten.

Vi gør børnene opmærksomme på, hvad der hører til i naturen, og hvad der ikke gør. Vi smider eksempelvis ikke affald i naturen.

SPROG.

Handler om udvikling af barnets talesprog og andre kommunikative udtryksformer, så barnet bliver i stand til at udtrykke egne tanker og følelser og forstå andres.

Overordnet mål 1.

At give børnene mulighed for at udvikle deres sprog gennem daglige aktiviteter.

Børnehavens egne mål.

At tænke sproglig udvikling ind i de daglige aktiviteter, både de planlagte og de spontane.

At de voksne er bevidste om at bruge et varieret sprog.

Konkretisering af målene/ hvordan gør vi?

Vi er som voksne vigtige rollemodeller, så derfor er det vigtigt, at vi er opmærksomme på, hvordan vi taler sammen.

Vi skal bruge et sprog, som børnene forstår.

Vi skal have talesprog og kropssprog til at hænge sammen. ("Jeg er glad for at se dig"! Kropssproget skal også vise, at man er glad). Vi skal sætte ord på de aktiviteter, vi laver med børnene.

(Skære frugt, snakke om hvad frugterne hedder). Når vi bager, skal vi snakke om de ingredienser, vi kommer i og hvorfor. Når vi synger/leger med rim og remser, skal vi fortælle, hvad ordene betyder.

Ved højtlesning skal vi læse bøger, der passer til børnenes sproglige niveau. Vi arbejder meget med dialogisk læsning. Ved samling i større grupper skal barnet lære at formulere sig og fortælle andre,

så de forstår og synes, det er interessant. I andre samlingssituationer skal børnene også kunne berette om begivenheder/aktiviteter osv.

Overordnet mål 2.

At udfordre børnene til sproglig kreativitet, til at udtrykke sig på mange forskellige måder og ved hjælp af forskellige kommunikationsmidler

Børnehavens egne mål.

At vi leger med sproget, rim remser, navnerim m.m.

At vi gennem musikken lærer sprogets rytme.

At vi udtrykker os gennem tegninger og billeder.

At vi udtrykker os gennem drama og teater.

Konkretisering af målene/ hvordan gør vi?

Vi har i vores omgang med børnene spontane lege med ord, der rimer. F.eks. navne rim: "Ulla Badulla", "Lotte på potte". Planlagte rim og remseforløb kan f.eks. være musik og drama. Når børnene gynger udfordres børnene rytmisk i sproget. Børnene synger f. eks i gyngerytmen: Se hvor vi gynger, imens vi synger"

Vi udfordrer børnene i musik gennem instrumenter og sang i at høre forskellige klange og toner, for at sproget skal blive mere nuanceret (ikke monotont).

Vi bruger tegninger og billeder til at udtrykke og bearbejde en oplevelse. Det kunne f.eks. være en skovtur, et virksomhedsbesøg eller andet. Gøre indtryk til udtryk på en anden måde end gennem verbalt sprog.

I drama og teater giver vi børnene udfordringer ved, at de f.eks. bruger gamle ord og vendinger.

Ligesom vi gennem forskellige roller udtrykker os ved hjælp af krops- og talesprog.

Når vi læser højt for børnene og fortæller historier/eventyr, udvikler vi også børnenes +fantasi. Det giver børnene lyst til at udvikle kreativ fortælling.

Når vi bruger humor sammen med børnene, lærer de at aflæse kropssprog og tolke nuancerne i sproget.

Bruge nonverbale udtryksformer for at styrke talesproget.

Overordnet mål 3

At støtte og udvikle børns interesse for og nysgerrighed i forhold til tegn, symboler, bogstaver og tal.

Børnehavens egne mål.

At barnet får begyndende interesse for tal og bogstaver.

Konkretisering af målene/ hvordan gør vi?

Vi understøtter barnets interesse for tal og bogstaver ved, at barnets navn står flere steder i børnehaven. Vi opfordrer børnene til selv at skrive eget navn og andre navne og ord, når de viser interesse for det. Vi laver bageopskrifter og indkøbssedler med børnene. Børnene er med til at digte historier og lave bøger. Ved samling og i mange andre situationer tæller vi børn og forskellige genstande og spiller forskellige spil, hvor man skal genkende tal og bogstaver.

KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER.

Handler om, at barnet får kendskab til forskellige kulturelle udtryksformer og værdier. At barnet får mulighed for at udtrykke sig gennem sang/musik, tegning, maling drama og lignende kreative aktiviteter.

At børnene skal være med til at skabe børnehavens egen kultur.

Overordnet mål 1.

At børnene får mulighed for at møde og afprøve sig selv i forhold til et bredt spekter af kulturelle udtryksformer.

Børnehavens egne mål.

At børnene møder voksne som sikrer at børnene selv får lov til at improvisere.

At børnene har tilstrækkelig tid som de selv kan disponere over, hvor de får mulighed for at eksperimentere og improvisere og øve sig i praksis.

At børnehavens daglige rutine afbrydes af særlige kunstneriske arrangementer.

At børnehaven har rum og værksteder som inspirerer til kulturelle udtryksformer.

Konkretisering / Hvordan gør vi?

Vi går i teater på museer mm.

Børnene får mulighed for i børnehaven at bearbejde de indtryk, de får ved, at børnehaven har forskellige værksteder og materialer, som børnene kan benytte. F.eks. maling, tegning, musikinstrumenter og udklædning.

Vi laver aktiviteter/emner, hvor børnene får lov at afprøve sig selv med kreative aktiviteter, sang, musik, cirkus og drama. Eks. vi laver et emne om HC Andersens eventyr, hvor vi læser eventyr, dramatiserer eventyr eller tegner og maler eventyr, eller vi tager f.eks. et emne op om andre kulturer, hvor børnene gennem højtlesning, billeder, får indtryk af, hvordan man lever andre steder i verden, og vi prøver at synliggøre disse forskelligheder gennem kreative udtryk som, sang, drama, madlavning billedkunst osv.

Overordnet mål 2

At børnene har adgang til materialer/redskaber, som kan give oplevelser og bidrage til børns skabende kulturelle aktiviteter.

Børnehavens mål:

At vi har indrettet værksteder (tegne/malerum, musikrum, træværksted) så materialerne er tilgængelige.

Konkretisering/hvordan gør vi?

Vi har indrettet rum, som indbyder til kreative aktiviteter. Der er de materialer tilgængelige, som børnene har brug for til at udfolde sig kreativt.

Børnene kan bruge saks, papir, maling, farver, lim osv. Der er indrettet dukkerum og udklædningsrum. Vi har træværksted, som er indrettet, så børnene selv kan benytte sav, hammer, søm, træ osv. Legepladsen er indrettet med vand, træer, sand og bålsted, som inspirerer til eksperimenter og kreativ udfoldelse.

Overordnet mål 3.

At børnene får lejlighed til at deltage i og få viden om kultur, kulturhistorie, traditioner og kunstneriske tilbud.

Børnehavens mål:

At børnene får kendskab til dansk kultur og danske traditioner, og på en naturlig måde stifter bekendtskab med andre kulturer via børn og voksne med anden kulturel baggrund.

Konkretisering/hvordan gør vi.

Vi følger årets gang med de danske traditioner, f.eks. fejres fødselsdage og højtider, jul, fastelavn, påske, pinse, Sankt Hans. Derudover har børnehaven egne traditioner som julehygge, bedsteforældredage, arbejdsdage, afslutningsfest for de ældste børn, høstfest m.m.

Der tages temaer op om kulturelle forskelle. Hvis vi har børn og voksne i børnehaven med en anden kulturel baggrund, inddrages disse på en naturlig måde ved at snakke med dem om, hvordan de bor, hvad de spiser, hvordan de holder fødselsdag osv.

Vi besøger forskellige kulturelle tilbud f.eks. teater, bibliotek, museer m.m.

EVALUERING OG DOKUMENTATION.

Dokumentation vil foregå ved, at der løbende bliver taget billeder af de aktiviteter, børnene deltager i. Der bliver lavet dagbog, hvor vi skriver om gruppens aktiviteter og oplevelser. Der bliver løbende lavet små udstillinger af det, vi har beskæftiget os med i form af tegninger, malerier og andre kreative udtryk. Barnets bog beskriver løbende, hvad barnet deltager i.

Planlægning og evaluering af indholdet, og læringen af de pædagogiske forløb foregår på personalemøder/stuemøder. Her vurderes aktiviteternes forløb, og hvor meget børnene har fået ud af det. Hjælpemidlerne til at planlægge og evaluere forløbene vil blandt andet være en didaktisk model "syvkanten", som er med til, at man arbejder bevidst med mål og midler og kan præcisere de intentioner, man har arbejdet med. Derudover vil det være de voksnes iagttagelser, børnenes udsagn og engagement og forældrenes tilbagemeldinger.

INDSATSOMRÅDER 2016-2018

- Sprog
- Sociale spilleregler
- Natur og Bevægelse
- Tilpasning af de fysiske rammer til det aktuelle børnetal